

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Warszawa, 16 listopada 2023 r.

DKK-2.421.62.2023.RAW

DECYZJA nr DKK-275/2023

„Informacje prawnie chronione oznaczono [xxx]”

Na podstawie art. 18 w związku z art. 13 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1689 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie **wydaje zgodę** na dokonanie koncentracji, polegającej na przejęciu przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie kontroli nad Polski Gaz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Warszawie.

Uzasadnienie

W dniu 12 września 2023 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej „Prezesem Urzędu” lub „organem antymonopolowym”, wpłynęło zgłoszenie zamiaru koncentracji, polegającej na przejęciu przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej: „**PZU**”, „**Zgłaszający**”) kontroli nad Polski Gaz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Warszawie (dalej: „**PG TUW**” lub „**Przedsiębiorca Przejmowany**”), tj. koncentracji określonej w art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1689 ze zm. – zwanej dalej „*ustawą o ochronie konkurencji*”).

W związku z faktem, iż:

- 1) spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji, bowiem:
- łączny światowy obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji – w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru koncentracji – przekroczył równowartość 1 mld euro, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 1 *ustawy o ochronie konkurencji*,
 - łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji – w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru koncentracji – przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej równowartość 50 mln euro, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 pkt 2 *ustawy o ochronie konkurencji*,
 - przejście przez przedsiębiorcę bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad innym przedsiębiorcą jest sposobem koncentracji, określonym w art. 13 ust. 2 pkt 2 *ustawy o ochronie konkurencji*,
- 2) nie występuje w tej sprawie żadna okoliczność z katalogu przesłanek wymienionych w art. 14 *ustawy o ochronie konkurencji*, wyłączająca obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji,

zostało wszczęte, na podstawie art. 49 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 *ustawy o ochronie konkurencji*, postępowanie antymonopolowe w sprawie koncentracji, o czym, zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775), Prezes Urzędu zawiadomił Zgłaszającego pismem z 19 września 2023 r.

W wyniku przeprowadzonego postępowania Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Uczestnicy koncentracji

Aktywny uczestnik koncentracji

Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie („PZU”, „Zgłaszający”) – działająca w sektorze ubezpieczeń spółka dominująca Grupy PZU. Grupa PZU działa przede wszystkim na terytorium Polski, zaś poprzez swoich przedsiębiorców zależnych również na Litwie, Łotwie, Ukrainie, w Szwecji, oraz w Wielkiej Brytanii.

Przedmiotem działalności PZU jest wykonywanie działalności ubezpieczeniowej i bezpośrednio z nią związanej w zakresie ubezpieczeń majątkowych i osobowych (obejmujących ubezpieczenia zawarte w dziale II załącznika do ustawy z dn. 11 września

2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 656 – dalej „ustawa o działalności ubezpieczeniowej”) oraz w zakresie reasekuracji.

PZU jest spółką kontrolowaną przez Skarb Państwa i notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Według stanu na 7 czerwca 2023 r. procentowy udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu PZU przedstawiał się następująco:

- Skarb Państwa: 34,2% w ogólnej liczbie głosów i kapitale podstawowym;
- Alianz Otwarty Fundusz Emerytalny i Dobrowolny Fundusz Emerytalny oraz Drugi Alianz Otwarty Fundusz Emerytalny: 5,3% w ogólnej liczbie głosów i kapitale podstawowym;
- Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny: 5,1% w ogólnej liczbie głosów i kapitale podstawowym;
- pozostali akcjonariusze¹: 55,4% w ogólnej liczbie głosów i kapitale podstawowym.

W skład Grupy PZU wchodzi 94 spółki, z czego 83 generują obrót lub mają siedzibę na terytorium Polski. Działalność Grupy PZU skupia się przede wszystkim na ubezpieczeniach (w sektorze tym działa m.in. PZU na Życie S.A. z siedzibą w Warszawie oraz Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. z siedzibą w Warszawie), bankowości i zarządzaniu aktywami (Alior Bank S.A. z siedzibą w Warszawie, Bank Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie). Grupa prowadzi również działalność w zakresie: świadczenia usług zdrowotnych (PZU Zdrowie S.A. z siedzibą w Warszawie), zarządzania funduszami emerytalnymi (Powszechnie Towarzystwo Emerytalne PZU S.A. z siedzibą w Warszawie), prowadzenie robót budowlanych i zarządzanie nieruchomościami (Tower Inwestycje sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie), sprzedaż oraz wynajem nieruchomości (ARM Property sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie), usługi informatyczne (Meritum Services ICB S.A. z siedzibą w Gdańsku), czy produkcja armatury sanitarnej oraz grzejników aluminiowych (Armatura Kraków S.A. z siedzibą w Krakowie).

Obrót:

Łączny szacunkowy obrót osiągnięty przez Grupę PZU w 2022 r. wyniósł:

- na świecie – ok. 13 390 mln euro.
- w Polsce – ok. 12 755 mln euro.

¹ Akcjonariusze posiadający mniej niż 5% w ogólnej liczbie głosów i kapitale podstawowym PZU.

Pasywny uczestnik koncentracji

Polski Gaz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Warszawie („**PG TUW**”, „**Spółka Przejmowana**”) – spółka prowadząca działalność ubezpieczeniową określoną jako pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe, jak również działalność związaną z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat.

PG TUW posiada jedną spółkę zależną – **Polski Gaz Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych na Życie** z siedzibą w Warszawie ("**PG TUWnŻ**", łącznie „**PG**”), w której posiada 100% udziałów, a która działa w sektorze świadczenia usług ubezpieczenia na życie, prowadzi działalność związaną z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat, jak również działalność pracowniczych programów emerytalnych.

Spółka Przejmowana kontrolowana jest przez **Orlen S.A.** z siedzibą w Płocku, który posiada 100% udziałów w PG TUW.

Orlen jest spółką notowaną na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Według stanu na dzień 21 czerwca 2023 r. procentowy udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu **Orlen** przedstawia się w następujący sposób:

- Skarb Państwa: 49,9% w ogólnej liczbie głosów i kapitale;
- Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny: 5,4% w ogólnej liczbie głosów i kapitale;
- pozostali akcjonariusze²: 44,7% w ogólnej liczbie głosów i kapitale.

Spółki Przejmowane to towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych³ świadczące swe usługi na rzecz uczestników związanych z byłą grupą Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa („**PGNiG**”), która obecnie wchodzi w skład Grupy **Orlen**.

Obrót:

Łączny obrót osiągnięty przez PG w 2022 r. wyniósł:

- na świecie – ok. [xxx] euro.
- w Polsce – ok. [xxx] euro.

² Akcjonariusze posiadający mniej niż 5% w ogólnej liczbie głosów i kapitale podstawowym **Orlen**.

³ Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych różnią się od towarzystw ubezpieczeń komercyjnych tym, że ich członkowie tworzą wspólnoty ubezpieczeniowe zwane związkami wzajemności członkowskiej. Związki zrzeszają podmioty o podobnym profilu oraz skali działalności.

w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 367 – dalej „Rozporządzenie”) wskazać należy, iż:

A) Koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym na:

- 1) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie (dział I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej – ubezpieczenia na życie),
- 2) krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych i osobowych (dział II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe), a w wypadku przyjęcia wąskiej definicji rynku produktowego na:
 - krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej, obejmujące świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się, połączone świadczenia, przewóz osób (grupa 1 działu II),
 - krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach samochodowych oraz pojazdach lądowych bez własnego napędu (grupa 3 działu II),
 - krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3-7, spowodowane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia (grupa 8 działu II),
 - krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych (jeżeli nie zostały ujęte w grupie 3, 4, 5, 6 lub 7), wywołanych przez grad lub mróz oraz inne przyczyny (np. kradzież), jeżeli przyczyny te nie są ujęte w grupie 8 – (grupa 9 działu II),
 - krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 10 działu II),
 - krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej) nieujętej w grupach 10-12 (grupa 13 działu II),

- krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń różnych ryzyk finansowych, w tym: ryzyka utraty zatrudnienia, niewystarczającego dochodu, złych warunków atmosferycznych, utraty zysków, stałych wydatków ogólnych, nieprzewidzianych wydatków handlowych, utraty wartości rynkowej, utraty stałego źródła dochodu, pośrednich strat handlowych poza wyżej wymienionymi, innych strat finansowych grupa 16 działu II),
- krajowy rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń ochrony prawnej (grupa 17 działu II),

bowiem działalność uczestników koncentracji pokrywa się na tych rynkach i ich łączny udział w każdym z nich przekracza próg 20%.

Zgodnie z definicją zawartą w *Rozporządzeniu* rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym (poziomym), jest każdy rynek produktowy, na którym zaangażowani są co najmniej dwaj przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji (rynki wspólne) i gdzie koncentracja prowadzi do uzyskania łącznego udziału w rynku geograficznym w wysokości większej niż 20%.

Poniżej przedstawiono szczegółowe uzasadnienie określenia rynków właściwych w aspekcie produktowym oraz geograficznym, a także ich charakterystykę.

1. Uzasadnienie określenia rynków wspólnych w aspekcie produktowym i geograficznym, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym.

1.1. Rynki w aspekcie produktowym.

Rynkami wspólnym, na których działają przedsiębiorcy uczestniczący w koncentracji są rynki: (I) ubezpieczeń majątkowych i osobowych, (II) ubezpieczeń na życie, oraz (III) zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi („PPE”). Niemniej jednak należy zwrócić uwagę, że Grupa PZU to towarzystwo ubezpieczeń i ubezpieczeń na życie (ubezpieczenia komercyjne), zaś Spółki Przejmowane to podmioty wchodzące w skład towarzystw ubezpieczeń wzajemnych.

1.1.1. Rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń.

Działalność ubezpieczeniowa, zgodnie z *ustawą o działalności ubezpieczeniowej* obejmuje:

- ubezpieczenia na życie (dział I załącznika do ww. ustawy)
- ubezpieczenia majątkowe, obejmujące także ubezpieczenia osobowe (dział II załącznika do ww. ustawy)
- reasekurację.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 *ustawy o działalności ubezpieczeniowej*, przez działalność reasekuracyjną rozumie się wykonywanie czynności związanych z przyjmowaniem ryzyka cedowanego przez zakład ubezpieczeń lub przez zakład reasekuracji oraz dalsze cedowanie przyjętego ryzyka.

Mając na względzie wymóg rozłączności prowadzenia działalności ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i działu II (ubezpieczenia majątkowe), brak substytucyjności oraz różny krąg odbiorców, szeroko rozumianymi rynkami w sektorze ubezpieczeń są: ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia majątkowe oraz reasekuracja. Powyższe jest zgodne z dotychczasowym orzecznictwem Prezesa Urzędu⁴ oraz Komisji Europejskiej⁵, dotyczącym koncentracji w sektorze ubezpieczeń.

Ubezpieczenia na życie oraz ubezpieczenia majątkowe klasyfikują się ponadto według różnych rodzajów ryzyka odpowiednio na 5 i 18 grup ubezpieczeniowych, zgodnie z załącznikiem do ustawy ubezpieczeniowej.

Dział I (ubezpieczenia na życie)

- (1) ubezpieczenia na życie (grupa 1),
- (2) ubezpieczenia posagowe i zaopatrzenia dzieci (grupa 2),
- (3) ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (grupa 3),
- (4) ubezpieczenia rentowe (grupa 4),

⁴ Decyzja z 9 sierpnia 2018 r. nr DKK-134/2018, decyzja z 6 kwietnia 2017 r. nr DKK-56/2017, czy decyzja z 23 czerwca 2016 r. nr DKK-93/2016). Tego rodzaju podejście widoczne jest również w decyzjach Komisji Europejskiej.

⁵ Decyzja z 12 sierpnia 2021 r. nr M.10102, decyzja z 29 lipca 2020 r. nr M.9796, decyzja z 26 września 2019 r. nr M.9432, czy decyzja z 10 grudnia 2018 r. nr M.9056.

- (5) ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, jeżeli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4 (grupa 5).

Dział II (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)

- (1) ubezpieczenia wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej, obejmujące świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się, połączone świadczenia, przewóz osób (**grupa 1**),
- (2) ubezpieczenia choroby, obejmujące świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się i świadczenia kombinowane (grupa 2),
- (3) ubezpieczenia casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach samochodowych oraz pojazdach lądowych bez własnego napędu (**grupa 3**),
- (4) ubezpieczenia casco pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach szynowych (grupa 4),
- (5) ubezpieczenia casco statków powietrznych, obejmujące szkody w statkach powietrznych (grupa 5),
- (6) ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej casco statków żeglugi morskiej i statków żeglugi śródlądowej, obejmujące szkody w statkach żeglugi morskiej i statkach żeglugi śródlądowej (grupa 6),
- (7) ubezpieczenia przedmiotów w transporcie, obejmujące szkody na transportowanych przedmiotach, niezależnie od każdorazowo stosowanych środków transportu (grupa 7),
- (8) ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3-7, spowodowane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia (**grupa 8**),
- (9) ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych (jeżeli nie zostały ujęte w grupie 3, 4, 5, 6 lub 7), wywołanych przez grad lub mróz oraz inne przyczyny (np. kradzież), jeżeli przyczyny te nie są ujęte w grupie 8 (**grupa 9**),
- (10) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (**grupa 10**),
- (11) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania statków powietrznych, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 11),

- (12) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową, wynikającej z posiadania i użytkowania statków żeglugi śródlądowej i statków morskich, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 12),
- (13) ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej) nieujętej w grupach 10-12 (**grupa 13**),
- (14) ubezpieczenia kredytu, w tym: ogólnej niewypłacalności, kredytu eksportowego, spłaty rat, kredytu hipotecznego, kredytu rolniczego (grupa 14),
- (15) gwarancja ubezpieczeniowa bezpośrednia i pośrednia (grupa 15),
- (16) ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych, w tym: ryzyka utraty zatrudnienia, niewystarczającego dochodu, złych warunków atmosferycznych, utraty zysków, stałych wydatków ogólnych, nieprzewidzianych wydatków handlowych, utraty wartości rynkowej, utraty stałego źródła dochodu, pośrednich strat handlowych poza wyżej wymienionymi, innych strat finansowych (**grupa 16**),
- (17) ubezpieczenia ochrony prawnej (**grupa 17**),
- (18) ubezpieczenia świadczenia pomocy na korzyść osób, które popadły w trudności w czasie podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania (grupa 18).

Uwzględniając zatem klasyfikację ubezpieczeń działu I i II zawartą w ww. ustawie na grupy ubezpieczeń, a także biorąc pod uwagę fakt, iż ich właściwości, składki i cele są odmienne i zazwyczaj dla klienta poszczególne ryzyka, od których chce się ubezpieczyć nie są substytucyjne można przyjąć, iż każdy rodzaj ubezpieczenia, zarówno na życie, jak i majątkowego może stanowić odrębny rynek produktowy. Powyższe podejście uwzględnia dotychczasowe orzecznictwo Prezesa Urzędu⁶, jak i Komisji Europejskiej⁷. Podkreślenia wymaga, iż wprawdzie od strony podażowej zakłady ubezpieczeń mogą świadczyć ubezpieczenia wielu rodzajów ryzyk, to od strony popytowej grupy ryzyk objęte klasyfikacją ustawy o działalności ubezpieczeniowej nie stanowią dla siebie substytutów.

Łączny udział uczestników koncentracji w krajowych rynkach wprowadzania do obrotu: ubezpieczeń obejmujących grupy: 1, 3, 8, 9, 10, 13, 16 i 17 działu II przekraczał

⁶ Decyzja z dnia 21 stycznia 2004 r., nr DAR-3/2004-Uniqa/Filar, Decyzja z dnia 7 sierpnia 2014 r., nr DKK-108/2014 – PZU/Link4, Decyzja z 9 sierpnia 2018 r. nr DKK-134/2018 Vienna Insurance /Gothaer.

⁷ Decyzja z dnia 19 marca 1998 r. COMP/M.1082-Allianz/AGF, Decyzja z dnia 20 lipca 2006 r. COM/M.4284-Axa/Winterthur, Decyzja z dnia 4 kwietnia 2012 r., COMP/M.6521-Talanx International/Meji Yasuda Life Insurance/Warta, Decyzja z dnia 19 listopada 2012 r. w sprawie COMP/M.6743 – Talanx International/Meji Yasuda LifeInsurance/HDI Polska.

w 2022 r. poziom 20%, zatem rynki te należy uznać za rynki ,na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym.

1.1.2. Rynek zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi.

W wąskim ujęciu produktowym możliwe jest określenie – jako odrębnego rynku właściwego – rynku polegającego na oferowaniu i zarządzaniu PPE.

PPE to forma dobrowolnego zbiorowego oszczędzania w ramach tzw. III filaru emerytalnego. Zasady tworzenia, uczestniczenia, prowadzenia i zarządzania PPE regulowane są przepisami odrębnej ustawy tj. ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 710). Zgodnie z tą ustawą PPE mogą być prowadzone w formie:

- (1) funduszu emerytalnego, zarządzanego przez Pracownicze Towarzystwo Emerytalne (PTE),
- (2) umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego, zarządzanego przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych (TFI),
- (3) umowy grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń w formie grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK), lub
- (4) zarządzania zagranicznego.

PG TUWnŻ prowadzi działalność na rynku PPE jedynie w trzeciej z wymienionych grup, tj. w zakresie umów grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń w formie grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK).

Na gruncie *ustawy o działalności ubezpieczeniowej* można co prawda mówić o tym, że jest to segment działalności określonej w grupie 3 działu I ubezpieczeń tj. ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (przy czym inne produkty ubezpieczeniowe z tej grupy nie mają związku ze statusem zatrudnienia czy wysokością wynagrodzenia, a więc nie są substytutami PPE), jednak w istocie można traktować go jako odrębny rynek, co w swoim orzecznictwie potwierdził Prezes Urzędu⁸. Należy w tym

⁸ Decyzja z 27 czerwca 2022 r. nr DKK-150/2022.

miejsu nadmienić, że PG TUWnŻ nie prowadzi działalności polegającej na zarządzaniu PPE w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego zarządzanego przez TFI. Działalność tego przedsiębiorcy polega wyłącznie na zawieraniu umów grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń w formie grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK).

1.2. Uzasadnienie określenia rynku w aspekcie geograficznym

Przy wyznaczaniu geograficznego rynku właściwego dla danej koncentracji należy uwzględnić obszar, na którym, ze względu na rodzaj oferowanych usług i ich właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji.

1.2.1. Rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń.

Specyfika i szczególne uwarunkowania prawne w zakresie funkcjonowania ubezpieczycieli powodują, że co do zasady rynek właściwy w ujęciu geograficznym jest rynkiem krajowym, co potwierdza dotychczasowe orzecznictwo organu antymonopolowego. Prezes Urzędu podnosił w swoich decyzjach, że za ujęciem krajowym rynku właściwego przemawiają podobne warunki konkurencji, nadzór ze strony krajowych organów finansowych (w Polsce jest to Komisja Nadzoru Finansowego), preferencje konsumentów, krajowe kanały dystrybucji i względy podatkowe – i to zarówno w ujęciu szerszym (ubezpieczeń majątkowych i ubezpieczeń na życie), jak i węższym (ubezpieczeń poszczególnych ryzyk)⁹.

Wyjątek stanowią jedynie ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe (grupy: 4, 5, 6, 11, 12 działu II), które uznano za rynki EOG, a także rynek reasekuracji, który ze względu na konieczność obsługi ryzyka w skali międzynarodowej i sposób prowadzenia działalności uznano za rynek o zasięgu EOG.

⁹ Decyzja z 9 sierpnia 2018 r. nr DKK-134/2018, decyzja z 6 kwietnia 2017 r. nr DKK-56/2017, czy decyzja z 23 czerwca 2016 r. nr DKK-93/2016; w decyzjach tych przywołano także rozstrzygnięcia Komisji Europejskiej potwierdzające ujęcie krajowe rynków właściwych: M.3395 - Sampo/If Skadeförsäkring, czy M.6743 – Talanx International/Meiji Yasuda LifeInsurance/HDI Polska.

1.2.2. Rynek zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi.

Jeżeli chodzi o rynek zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi, zasadne jest określenie przedmiotowego rynku jako rynku krajowego z uwagi na specyfikę i szczególne uwarunkowania prawne w zakresie funkcjonowania funduszy inwestycyjnych, w tym przede wszystkim podleganie nadzorowi krajowego organu regulacyjnego (w przypadku Polski – nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego) oraz odrębność krajowych regulacji prawnych w zakresie poszczególnych usług finansowych, co ma swoje odzwierciedlenie w praktyce decyzyjnej Prezesa Urzędu¹⁰.

2. Charakterystyka rynków, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym.

2.1.1. Rynek wprowadzania do obrotu ubezpieczeń.

Rynki ubezpieczeniowe znajdują się obecnie w fazie pełnego ukształtowania. Najwyższą w ostatnim dziesięcioleciu, wartość składki przypisanej brutto w kwocie ponad 71,7 mld złotych odnotowano w 2012 r. Wynik ten polski rynek ubezpieczeniowy osiągnął za sprawą wzrostu składek działu I do ponad 41,6 mld złotych w wyniku sprzedaży grupowych ubezpieczeń o charakterze inwestycyjnym, głównie w segmencie *bancassurance*. Począwszy od 2013 r. składki działu I spadały po dwuletnich cyklach względnej stabilizacji osiągając minimum w 2020 r. na poziomie 21,8 mld złotych. Wynikało to z systematycznej redukcji ubezpieczeń w grupie 3, za wyjątkiem niewielkiego wzrostu w 2021 r. do 22,1 mld złotych. Z kolei od 2014 r. bardzo dynamicznie wzrastały składki działu II za sprawą wzrostu wartości składki przypisanej brutto w zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych. W 2019 r. wzrost ten wyhamował, a wartość składek działu II osiągnęła poziom 46,2 mld złotych, by w 2020 r. powrócić do kwoty 44,8 mld złotych. W 2021 r. składki ponownie odnotowały inflacyjny wzrost do historycznego rekordu na poziomie 47,1 mld złotych.¹¹

Główną barierą wejścia na rynek ubezpieczeń jest konieczność uzyskania stosownego zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”), jeśli wchodzący na rynek ubezpieczyciel pochodzi spoza terytorium Unii Europejskiej. Wejście na rynek ubezpieczyciela działającego

¹⁰ Choćby w decyzji z 27 czerwca 2022 r. nr DKK-150/2022.

¹¹ Źródło: <https://piu.org.pl/raportroczny2021/rynek-ubezpieczen-polsce-ostatnich-dziesieciu-latach>

na obszarze Unii Europejskiej wymaga stosownego zgłoszenia, jednak nie jest związane z koniecznością uzyskania zezwolenia.

Zakłady ubezpieczeń z innych państw członkowskich Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego mogą prowadzić działalność ubezpieczeniową w Polsce w ramach swobody świadczenia usług (notyfikując wcześniej ten fakt do KNF) lub w ramach swobody przedsiębiorczości (w formie oddziału). W wejściu na rynek polski tego rodzaju przedsiębiorców nie mają zastosowania bariery kontyngentowe ani taryfowe.

Na koniec 2022 r. na rynku polskim działało 53 przedsiębiorców. Ze względu na to, że przedsiębiorca oferujący ubezpieczenia z działu I nie może oferować ubezpieczeń z działu II, duże grupy ubezpieczeniowe tworzą odrębnych przedsiębiorców działających w tych dwóch działach; obecnie w dziale I działa 24 ubezpieczycieli, a w dziale II działa 29 ubezpieczycieli.

Ceny na rynku ubezpieczeń, a więc składki należne za ubezpieczane ryzyko, zależą od szeregu parametrów, w tym sumy ubezpieczenia, franszyzy, czy zakresu włączeń, w związku z czym często są one ustalane indywidualnie dla danego ubezpieczanego ryzyka. W odniesieniu do niektórych grup, jak choćby ubezpieczeń wypadkowych i chorobowych, ubezpieczenia wypadku, czy też ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych nie da ich się miarodajnie porównać z konkurencją, ponieważ zakres polisy ubezpieczeniowej, jej limity i wyłączenia mogą być różne u poszczególnych ubezpieczycieli. W innych przypadkach – jak choćby w odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym – porównanie takie w dużym zakresie jest możliwe.

Marka ubezpieczyciela jest jednym z wielu czynników wpływających na wybór oferty. Jednakże równie ważne są cena oraz czynniki o charakterze jakościowym (szybka i sprawna obsługa, zakres ubezpieczenia, sprawna likwidacja szkód).

Na rynku ubezpieczeń – zwłaszcza w odniesieniu do ubezpieczeń majątkowych – można spotkać się z szerokim spektrum ich odbiorców (od osób fizycznych nabywających ubezpieczenia OC dla posiadanych przez siebie pojazdów, po wielkie koncerny lotnicze ubezpieczające całą flotę swoich samolotów). Należy jednak zauważyć, że siłę przetargową odbiorców zwiększają pośrednicy działający na rynku, tj. głównie brokerzy i multiagenci, którzy z jednej strony koncentrują popyt większej liczby klientów, z drugiej zaś współpracują z większą liczbą ubezpieczycieli i są w stanie uzyskać w ten sposób lepsze warunki ubezpieczenia. Istotne jest również to, że grupa klientów będących przedsiębiorcami stale

wzrasta i obecnie stanowi nieco ponad połowę rynku. Są to klienci zdecydowanie bardziej świadomi niż klient masowy, przez co ich wymagania są również odpowiednio większe.

Kanałami dystrybucji w odniesieniu do ubezpieczeń majątkowych i osobowych są:

- a. agenci;
- b. multiagenci (jako odmiana agentów);
- c. agenci oferujący ubezpieczenia uzupełniające;
- d. brokerzy;
- e. sprzedaż bezpośrednia.

Pozycja rynkowa uczestników koncentracji i ich konkurentów.

Zarówno praktyka KNF, jak i orzecznictwo Prezesa Urzędu oraz Komisji Europejskiej, wskazują, że pozycja rynkowa podmiotów działających na rynkach ubezpieczeniowych mierzona jest wartością składki przypisanej brutto.

Zgodnie z informacjami zgromadzonymi w toku postępowania w sprawie koncentracji, szacunkowe udziały uczestników koncentracji w 2022 r. mierzone wartością składki przypisanej brutto, w krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie oraz w krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych przedstawiają się następująco.

Tabela 1 – udziały uczestników koncentracji w szerokim ujęciu produktowym.

Rynek właściwy	Udział PZU	Udział PG	Udział łącznie
Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń na życie	ok. [xxx]%	ok. [xxx]%	ok. [xxx]%
Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń majątkowych i osobowych	ok. [xxx]%	ok. [xxx]%	ok. [xxx]%

Źródło: Zgłoszenie.

Biorąc powyższe pod uwagę wskazać należy, iż łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie w 2022 r. kształtował się poniżej [xxx]% i wynikał głównie z udziału, jakim dysponowało PZU. Udział PG był marginalny i nie przekroczył [xxx]%. Największymi konkurentami uczestników koncentracji na tym rynku w 2022 r. byli: TU Allianz Życie Polska S.A. z siedzibą w Warszawie, którego udział wynosił ok. 11,8%, Nationale Nederlanden TUnŻ S.A. z siedzibą w Warszawie, z udziałem rzędu ok. 10,6%, oraz TUnŻ Warta S.A. z siedzibą w Warszawie, którego szacunkowy udział wyniósł ok. 5,5%.

Z kolei łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń majątkowych wyniósł w 2022 r. ok. [xxx]%, na co złożył się udział PZU w wysokości ok. [xxx]%, oraz udział PG rządu ok. [xxx]%. Na tym rynku głównymi konkurentami uczestników koncentracji byli: TUiR Warta S.A. z siedzibą w Warszawie, którego udział wyniósł ok. 15,8%, STU Ergo Hestia S.A. z siedzibą w Sopocie, z udziałem ok. 15,2%, oraz Uniqą TU S.A. z siedzibą w Warszawie, która posiadała udział wielkości ok. 6,7%.

Biorąc natomiast pod uwagę wskazane już węższe rynki właściwe w ujęciu produktowym, obejmujące poszczególne ryzyka ubezpieczeń majątkowych (grupy ubezpieczeń działu II) szacunkowe udziały uczestników koncentracji w krajowych rynkach poszczególnych grup ubezpieczeń majątkowych (mierzone wartością składki przypisanej brutto w 2022 r.), w których udział w każdym z rynków przekroczył próg 20%, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 – udziały uczestników koncentracji w wąskim ujęciu produktowym.

Lp.	Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Udział PZU	Udział PG	Razem
1.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej, obejmujące świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się, połączone świadczenia, przewóz osób – dział II grupa 1	Krajowy	[xxx]%	[xxx]%	[xxx]%
2.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach samochodowych oraz pojazdach lądowych bez własnego napędu – dział II grupa 3	Krajowy	[xxx]%	[xxx]%	[xxx]%
5.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3-7, spowodowane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia – dział II grupa 8	Krajowy	[xxx]%	[xxx]%	[xxx]%
6.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń pozostałych szkód rzeczowych (jeżeli nie zostały ujęte w grupie 3, 4, 5, 6 lub 7), wywołanych przez grad lub mróz oraz inne przyczyny (np. kradzież), jeżeli przyczyny te nie są ujęte w grupie 8 – dział II grupa 9	Krajowy	[xxx]%	[xxx]%	[xxx]%

7.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika – dział II grupa 10	Krajowy	[xxx]%	[xxx]%	[xxx]%
10.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej) nieujętej w grupach 10-12 – dział II grupa 13	Krajowy	[xxx]%	[xxx]%	[xxx]%
11.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń różnych ryzyk finansowych, w tym: ryzyka utraty zatrudnienia, niewystarczającego dochodu, złych warunków atmosferycznych, utraty zysków, stałych wydatków ogólnych, nieprzewidzianych wydatków handlowych, utraty wartości rynkowej, utraty stałego źródła dochodu, pośrednich strat handlowych poza wyżej wymienionymi, innych strat finansowych – dział II grupa 16	Krajowy	[xxx]%	[xxx]%	[xxx]%
12.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń ochrony prawnej – dział II grupa 17	Krajowy	[xxx]%	[xxx]%	[xxx]%

Źródło: Zgłoszenie.

2.1.2. Rynek zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi.

Rynek zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi wydaje się być obecnie w fazie schyłkowej (co można by określić jako początkowy etap fazy zaniku) ze względu na to, że PPE są powolnie, ale systematycznie wypierane przez pracownicze plany kapitałowe (PPK). Po latach istotnego wzrostu liczby PPE (2019 r. i 2020 r.), od 2021 r. notuje się spadek zainteresowania tymi programami (w 2021 r. liczba PPE prowadzonych przez pracodawców spadła o 27). Obecnie większość rynku pracowniczych programów emerytalnych koncentruje się na obsłudze obecnie istniejącego portfela, nie zaś na nowej sprzedaży mogącej prowadzić do przyrostu liczby PPE.

Wejście na rynek pracowniczych programów emerytalnych wymaga rejestracji programu w KNF oraz uzyskania zezwolenia przez TFI (zarządzającego). W każdym wypadku istnieje dodatkowo konieczność spełnienia ogólnych wymogów regulacyjnych wynikających z przepisów dotyczących prowadzenia danej działalności. W szczególności w przypadku zarządzania PPE należy wskazać, że wszystkie formy tego zarządzania mogą prowadzić jedynie podmioty licencjonowane i nadzorowane przez KNF.

Sami pracownicy (członkowie pracowniczych programów emerytalnych) nie dokonują indywidualnie wyboru PPE, tylko uczestniczą w programie wybranym przez pracodawcę. Zmiana zarządzającego PPE jest oczywiście możliwa, ale jedynie wówczas, gdy zachodzą przesłanki wskazane w umowie zakładowej, za zgodą pracodawcy i reprezentacji pracowników (strony społecznej), a następnie zmiany umów i rejestracji przez KNF.

Dystrybucja na rynku pracowniczych programów emerytalnych ma specyficzny – uregulowany ustawowo – charakter. Do zastosowania danego programu dochodzi w wyniku zawarcia umowy między pracodawcą a reprezentacją pracowników (jest to tzw. umowa zakładowa), a następnie zawarcia umowy między pracodawcą a instytucją finansową zarządzającą PPE, przy czym najczęściej do wyboru danej instytucji dochodzi w wyniku przetargów lub konkursów organizowanych przez pracodawców. Dystrybucja jednostek uczestnictwa funduszy odbywa się przede wszystkim poprzez dystrybutorów jednostek uczestnictwa, czyli podmioty uprawnione do pośredniczenia w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa. Jednostki uczestnictwa mogą być zbywane bezpośrednio przez fundusz lub za pośrednictwem towarzystwa, domów maklerskich oraz za zezwoleniem KNF poprzez inne podmioty w tym za pośrednictwem osób fizycznych. Z punktu widzenia dystrybucji, TFI występują w charakterze „dostawcy” produktu, natomiast faktyczną dystrybucją zajmują się dystrybutorzy (nie dotyczy to specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych o charakterze emerytalnym, w których przypadku dystrybucja jednostek uczestnictwa odbywa się bezpośrednio przez TFI w ramach własnych kanałów dystrybucji lub poprzez schemat narzucony regulacyjnie).

W krajowym rynku zarządzania pracowniczymi planami emerytalnymi, łączny udział uczestników wyniósł w 2022 r. odniesieniu do liczby posiadanych pracowniczych planów emerytalnych – [xxx]% (Grupa PZU – [xxx]%, PG TUWnŻ – [xxx]%), liczby uczestników – [xxx]% (Grupa PZU – [xxx]%, PG TUWnŻ – [xxx]%), wartości aktywów pracowniczych planów emerytalnych – [xxx]% (Grupa PZU – [xxx]%, PG TUWnŻ – [xxx]%).

Podkreślić jednak w tym miejscu należy, że PG TUWnŻ jako towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, świadczy swe usługi na rzecz uczestników związanych z byłą grupą PGNiG, która obecnie wchodzi w skład Grupy Orlen.

Po wyłączeniu zatem aktywów zarządzanych w ramach programów oferowanych pracownikom z tej Grupy które nie są przedmiotem konkurencji pomiędzy podmiotami

działających na wskazanym rynku właściwym pomiędzy uczestnikami koncentracji brak będzie rynku wspólnego w tym zakresie.

3. Pozostałe rynki wspólne.

Działalność uczestników koncentracji pokrywa się także na krajowych rynkach wprowadzania do obrotu:

- ubezpieczeń choroby, obejmujące świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się i świadczenia kombinowane (grupa 2 działu II),
- ubezpieczeń przedmiotów w transporcie, obejmujące szkody na transportowanych przedmiotach, niezależnie od każdorazowo stosowanych środków transportu (grupa 7 działu II), oraz
- gwarancji ubezpieczeniowych bezpośrednich i pośrednich (grupa 15 działu II).

Łączne udziały uczestników koncentracji na tych rynkach wyniosły w 2022 r. odpowiednio: ok. [xxx]% ([xxx]% PZU, [xxx]% PG TUW), ok. [xxx]% ([xxx]% PZU, [xxx]% PG TUW) i ok. [xxx]% ([xxx]% PZU i [xxx]% PG TUW).

Ponadto działalność uczestników koncentracji pokrywa się na rynkach EOG wprowadzania do obrotu:

- ubezpieczeń casco pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach szynowych (grupa 4 działu II),
- ubezpieczeń żeglugi morskiej i śródlądowej casco statków żeglugi morskiej i statków żeglugi śródlądowej, obejmujące szkody w statkach żeglugi morskiej i statkach żeglugi śródlądowej (grupa 6 działu II),
- ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania statków powietrznych, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 11 działu II), oraz
- ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową, wynikającej z posiadania i użytkowania statków żeglugi śródlądowej i statków morskich, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika (grupa 12 działu II).

Łączne udziały uczestników koncentracji na tych rynkach nie przekraczały w 2022 r. [xxx]%.

b) koncentracja nie wywiera wpływu na żaden rynek w układzie wertykalnym

Z ustaleń organu antymonopolowego wynika, iż w sprawie nie występują rynki będące jednocześnie rynkami sprzedaży i zakupu, na których indywidualny lub łączny udział przedsiębiorców uczestniczących w tej transakcji przekracza 30%.

c) koncentracja wywiera wpływ w układzie konglomeratowym na poniżej wskazane rynki bowiem Grupa PZU dysponowała w 2022 r. udziałem w każdym z tych rynków przekraczającym próg 40%.

Tabela 3 – udziały PZU w rynkach wywołujących wpływ w układzie konglomeratowym.

Lp.	Rynek produktowy	Rynek geograficzny	Udział PZU
1.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń na życie – (grupa 1 działu I)	Krajowy	[xxx]%
2.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń posagowych i zaopatrzenia dzieci – (grupa 2 działu I)	Krajowy	[xxx]%
3.	Wprowadzanie do obrotu ubezpieczeń wypadkowych i chorobowych, jeżeli są uzupełnieniem ubezpieczeń wymienionych w grupach 1-4 – (grupa 5 działu I)	Krajowy	[xxx]%

Źródło: Zgłoszenie.

**Na podstawie zgromadzonego materiału i powyższych ustaleń organ antymonopolowy
zważył, co następuje:**

Stosownie do treści art. 18 *ustawy o ochronie konkurencji* Prezes Urzędu, w drodze decyzji, wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku. Zgodnie z art. 4 pkt 10 tej ustawy przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Podstawowym celem postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji jest ustalenie, czy w wyniku zrealizowania zamierzonej transakcji dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Przykładem takiego istotnego ograniczenia

konkurencji jest powstanie lub umocnienie pozycji dominującej. Należy jednakże podkreślić, że o ile powstanie lub umocnienie pozycji dominującej będzie zawsze prowadziło do ograniczenia konkurencji na rynku, to do ograniczenia konkurencji może dojść także w przypadkach, kiedy w wyniku koncentracji nie powstaje lub nie umacnia się pozycja dominująca. Samo stwierdzenie „istotne ograniczenie konkurencji” wykracza zatem poza kwestię dominacji i ma szersze znaczenie. Obejmuje bowiem sytuacje, kiedy w wyniku dokonanej koncentracji konkurencja zostaje poważnie ograniczona, a nie wiąże się to z powstaniem pozycji dominującej – może to mieć miejsce przykładowo na rynkach oligopolistycznych.

Powołany przepis wskazuje, że to intensywność ograniczenia konkurencji będzie determinowała treść rozstrzygnięcia organu antymonopolowego. Oznacza to, że nie każde ograniczenie konkurencji będące wynikiem planowanej koncentracji będzie skutkowało wydaniem zakazu jej dokonania, a jedynie mające charakter „istotnego” ograniczenia.

Oceniając rozpatrywaną koncentrację organ antymonopolowy stwierdził, iż w jej wyniku nie dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na żadnym z rynków, na których prowadzą działalność jej uczestnicy.

Uzasadniając powyższe należy wskazać, iż rynkami, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym są: krajowy rynek ubezpieczeń na życie, oraz krajowy rynek ubezpieczeń majątkowych i osobowych (rynki w szerszym ujęciu produktowym) oraz alternatywnie przyjęte rynki w węższym ujęciu produktowym, obejmujące ubezpieczenia grup: 1, 3, 8, 9, 10, 13, 16 oraz 17 działu II załącznika do ustawy ubezpieczeniowej, tj. ubezpieczenia majątkowe, jak również krajowy rynek zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi (rynek w węższym ujęciu produktowym).

Łączny udział uczestników koncentracji w krajowym rynku wprowadzania do obrotu ubezpieczeń na życie wyniósł w 2022 r. ok. [xxx]%. Przy czym należy zauważyć, że udział Grupy PZU w tym rynku już przed dokonaniem koncentracji przekraczał próg procentowy, z którego przekroczeniem *ustawa o ochronie konkurencji* wiąże domniemanie posiadania pozycji dominującej, zaś w wyniku koncentracji zyska ona przyrost rzędu [xxx] punktu procentowego.

Z kolei w odniesieniu do krajowego rynku ubezpieczeń majątkowych i osobowych, łączny udział uczestników koncentracji wyniósł w 2022 r. ok. [xxx]%, a więc kształtował się poniżej progu procentowego, z którego przekroczeniem *ustawa o ochronie konkurencji* wiąże

domniemanie posiadania pozycji dominującej, zaś przyrost Grupy PZU w tym rynku w wyniku niniejszej koncentracji wyniesie [xxx] punktu procentowego.

Natomiast łączny udział uczestników koncentracji w krajowych rynkach wprowadzania do obrotu poszczególnych grup ubezpieczeń w 2022 r. przedstawia się następująco:

- w zakresie ubezpieczeń z grupy 1 działu II (ubezpieczenia wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej, obejmujące świadczenia jednorazowe, świadczenia powtarzające się, połączone świadczenia, przewóz osób) – ok. [xxx]% (udział PZU – ok. [xxx]%, a udział PG – ok. [xxx]%),
- w zakresie ubezpieczeń z grupy 3 działu II (ubezpieczenia casco pojazdów lądowych, z wyjątkiem pojazdów szynowych, obejmujące szkody w pojazdach samochodowych oraz pojazdach lądowych bez własnego napędu) – ok. [xxx]% (udział PZU – ok. [xxx]%, a udział PG – ok. [xxx]%),
- w zakresie ubezpieczeń z grupy 8 działu II (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3-7, spowodowane przez ogień, eksplozję, burzę, inne żywioły, energię jądrową, obsunięcia ziemi lub tąpnięcia) – ok. [xxx]% (udział PZU – ok. [xxx]%, a udział PG – ok. [xxx]%),
- w zakresie ubezpieczeń z grupy 9 działu II (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych, jeżeli nie zostały ujęte w grupie 3, 4, 5, 6 lub 7, wywołanych przez grad lub mróz oraz inne przyczyny np. kradzież, jeżeli przyczyny te nie są ujęte w grupie 8) – ok. [xxx]% (udział PZU – ok. [xxx]%, a udział PG – ok. [xxx]%),
- w zakresie ubezpieczeń z grupy 10 działu II (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wszelkiego rodzaju, wynikającej z posiadania i użytkowania pojazdów lądowych z napędem własnym, łącznie z ubezpieczeniem odpowiedzialności przewoźnika) – ok. [xxx]% (udział PZU – ok. [xxx]%, a udział PG – ok. [xxx]%),
- w zakresie ubezpieczeń z grupy 13 działu II (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej) nieujętej w grupach 10-12) – ok. [xxx]% (udział PZU – ok. [xxx]%, a udział PG – ok. [xxx]%),
- w zakresie ubezpieczeń z grupy 16 działu II (ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych, w tym: ryzyka utraty zatrudnienia, niewystarczającego dochodu, złych warunków atmosferycznych, utraty zysków, stałych wydatków ogólnych, nieprzewidzianych wydatków handlowych, utraty wartości rynkowej, utraty stałego źródła dochodu, pośrednich strat handlowych poza wyżej wymienionymi, innych strat finansowych) – ok. [xxx]% (udział PZU – ok. [xxx]%, a udział PG – ok. [xxx]%),

- w zakresie ubezpieczeń z grupy 17 działu II (ubezpieczenia ochrony prawnej – ok. [xxx]% (udział PZU – ok. [xxx]%, a udział PG – ok. [xxx]%).

Powyższe udziały wynikają głównie z dotychczasowej pozycji Grupy PZU na tych rynkach. Udział Spółek Przejmowanych w tych rynkach waha się od [xxx]% do [xxx]%.

Ponadto wskazać należy, że zarówno na krajowym rynku usług ubezpieczeń na życie, jak i krajowym rynku ubezpieczeń majątkowych i osobowych uczestnicy koncentracji spotykają się z silną konkurencją ze strony innych uczestników. I tak, na krajowym rynku usług ubezpieczeń na życie konkurują z takimi podmiotami, jak: TU Allianz Życie Polska S.A. – posiadające udział w wysokości ok. 11,8%, Nationale Nederlanden TUnŻ S.A. z udziałem ok. 10,6% oraz TUiR Warta S.A. posiadające udział w wysokości ok. 5,5%.

Natomiast największymi konkurentami uczestników koncentracji na krajowym rynku ubezpieczeń majątkowych i osobowych są: TUiR Warta S.A. posiadające w 2022 r. udział w tym rynku na poziomie ok. 15,8%, STU Ergo Hestia S.A. – z udziałem ok. 15,2% oraz Unią TU S.A. – z udziałem ok. 6,7%, których udział rynkowy stanowi przeciwagę siły rynkowej, jaką posiada Grupa PZU.

W krajowym rynku zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi (w węższym ujęciu produktowym) łączny udział uczestników koncentracji wynosił w 2022 r. ok. [xxx] – [xxx]%, w tym, udział PZU wyniósł ok. [xxx] – [xxx]%, a udział PG TUWnŻ ok. – [xxx]%.

Udział w krajowym rynku zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi jest zatem nieznacznie wyższy od progu procentowego, z którym *ustawa o ochronie konkurencji* wiąże posiadanie pozycji dominującej. Jednakże wielkość ta wynika głównie z dotychczasowego udziału PZU w tym rynku, wynoszącego ok. [xxx]– [xxx]%. Natomiast szacunkowy udział PG TUWnŻ w krajowym rynku zarządzania pracowniczymi programami emerytalnymi jest marginalny i wyniósł w 2022 r. jedynie ok. – [xxx]%, a zatem w wyniku dokonania koncentracji, wzmocnienie pozycji PZU w tym rynku będzie nieznaczne – na poziomie ok. [xxx].

Podkreślić jednak w tym miejscu należy, że PG TUWnŻ jako towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych świadczy swe usługi na rzecz uczestników związanych z byłą grupą PGNiG, która obecnie wchodzi w skład Grupy Orlen.

Po wyłączeniu zatem aktywów zarządzanych w ramach programów oferowanych pracownikom z tej Grupy, które nie są przedmiotem konkurencji pomiędzy podmiotami

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, iż przedmiotowa transakcja nie spowoduje istotnego ograniczenia konkurencji na rynku, w szczególności poprzez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej. Rozpatrywana koncentracja spełnia zatem przesłanki określone w art. 18 *ustawy o ochronie konkurencji*, co uzasadnia wydanie przez Prezesa Urzędu zgody na jej dokonanie.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

POUCZENIE:

Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1689 ze zm.) w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1550) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1144), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1 000 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie, spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 zd. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 zd. 1 Kodeksu postępowania cywilnego strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma

dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

*Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
DYREKTOR
Departamentu Kontroli Koncentracji
Robert Kamiński*

Otrzymuje:
Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Warszawa

za pośrednictwem pełnomocnika:
[Informacja prawnie chroniona]

